

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การปฏิรูปการศึกษา เป็นกระบวนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของบุคคล
องค์กร โดยการปฏิรูปการศึกษาจะประสบความสำเร็จจำเป็นต้องมีการปรับปรุง
ปัจจัยพื้นฐานในการจัดการศึกษา ซึ่งประกอบไปด้วยสถานศึกษา บุคลากร หลักสูตรและ
กระบวนการเรียนการสอนตลอดจนระบบการบริหารจัดการ การปฏิรูปการศึกษา
ตามแนวทางปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ มุ่งเน้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลง
ในองค์ประกอบของการศึกษา ทั้งปัจจัยต่างๆ และกระบวนการทำงานหวังผลว่าคุณภาพ
และมาตรฐานการศึกษาจะสูงขึ้นให้ทันต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและการเปลี่ยนแปลง
ของโลกยุคโลกาภิวัตน์ การสร้างศักยภาพให้สถานศึกษามีความพร้อมในการพัฒนา
ตนเอง เพื่อให้สอดคล้องตามหลักการของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542
และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 22 ที่ว่า “การจัดการศึกษา
ต้องยึดหลักนักเรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่านักเรียน
มีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้นักเรียนสามารถพัฒนาตาม
ธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ” นั้น นอกจากจะเป็นหน้าที่โดยตรงของสถานศึกษาและ
หน่วยงานต้นสังกัดแล้ว จำเป็นอย่างยิ่งต้องได้รับความร่วมมือ จากหลายฝ่ายที่เกี่ยวข้อง
โดยเฉพาะอย่างยิ่งคือ ครูผู้สอน สถานศึกษาจะต้องพัฒนากระบวนการเรียนการสอนให้
มีประสิทธิภาพ จัดกิจกรรมกระบวนการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัด
ของนักเรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลฝึกทักษะกระบวนการคิดให้
นักเรียน ได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง คิดเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้ใฝ่เรียน
อย่างต่อเนื่อง จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการพัฒนากระบวนการเรียนรู้โดยเน้น
นักเรียนเป็นสำคัญ และ มาตรา 24 กำหนดแนวทางการจัดการศึกษาโดยให้สถานศึกษา
จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียนโดย

คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ผูกทักษะกระบวนการคิด การเผชิญสถานการณ์ให้
 ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริงจากสื่อ และแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายฝึกการปฏิบัติ
 ให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็นและจัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ตลอดเวลาทุกสถานที่ โดยกระทรวง
 ศึกษาธิการ ซึ่งเป็นหน่วยงานหลักในการจัดและส่งเสริมการศึกษาจึงได้กำหนดยุทธศาสตร์
 สู่การปฏิบัติที่สำคัญ คือ การปฏิรูปการเรียนรู้สู่การใช้ความรู้เป็นฐานในการดำรงชีวิตที่
 ต้องมีการพัฒนาปรับปรุงหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน พัฒนานวัตกรรม
 เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการเรียนรู้รวมถึงการเพิ่มศักยภาพครู บุคลากร
 ทางการศึกษา เพื่อเพิ่มทักษะการเรียนการสอนให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
 (กระทรวงศึกษาธิการ. 2552 : 13) และในพระราชบัญญัติฉบับนี้ยังเล็งเห็นถึงความสำคัญ
 ของผู้เรียนที่จะต้องมีความรู้และทักษะในด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในมาตรา
 64,65,66,67 จะเห็นได้ว่า รัฐมีนโยบายให้เร่งรัดส่งเสริมและสนับสนุนการผลิตและ
 พัฒนาบทเรียน ตำราและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ให้มีการพัฒนาบุคลากรทั้งด้านผู้ผลิต
 และผู้ใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา เพื่อให้มีความรู้ความสามารถและทักษะในการผลิต
 รวมทั้งการใช้เทคโนโลยีให้เหมาะสมมีคุณภาพและประสิทธิภาพ และผู้เรียนมีสิทธิได้รับ
 การพัฒนาขีดความสามารถในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาในโอกาสแรกที่ทำได้ เพื่อให้
 มีความรู้และทักษะเพียงพอที่จะใช้เทคโนโลยีเพื่อการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองได้อย่าง
 ต่อเนื่องตลอดชีวิต อีกทั้งรัฐต้องส่งเสริมให้มีการวิจัยและพัฒนาการผลิตเทคโนโลยีเพื่อ
 การศึกษา รวมทั้งติดตาม ตรวจสอบและประเมินผล การใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา
 (กระทรวงศึกษาธิการ. 2552 : 37 - 38)

จากที่กล่าวมาพอสรุปได้ว่า ระบบการศึกษาในยุคปัจจุบัน ได้มุ่งเน้นที่นำเอา
 เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาไปใช้ในการพัฒนาการศึกษาของชาติ จึงได้กำหนดเป็นหมวดหนึ่งใน
 ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ว่าด้วยหมวดเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาและกระทรวง
 ศึกษาได้กำหนดเป็นหลักสูตรและมาตรฐานประกันคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา
 เทคโนโลยีที่จะช่วยสนับสนุนกระบวนการจัดการเรียนการสอนคือ เทคโนโลยีด้าน
 คอมพิวเตอร์ โดยมีโปรแกรมประยุกต์หลายโปรแกรมที่สนับสนุนการสร้างสื่อการเรียน
 การสอนซึ่งเป็นสื่อที่ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ทั้งนี้เนื่องจากคอมพิวเตอร์เป็น
 เครื่องมือที่เพิ่มความสนใจให้แก่ผู้เรียนอีกด้วย

สื่อที่ผลิตโดยใช้ความสามารถของคอมพิวเตอร์ เป็นสื่อมัลติมีเดียที่สามารถ
 นำเสนอได้ด้วยตัวอักษร ภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว เสียง กราฟิก จะเห็นได้ว่าสื่อ

มัลติมีเดียมีความสำคัญต่อการจัดการเรียนการสอน และปัจจัยสำคัญที่สุดของการจัดการเรียนการสอนให้มีคุณภาพคือบุคลากร ซึ่งเป็นปัจจัยหลักในการใช้สื่อคอมพิวเตอร์ในการจัดการเรียนการสอนบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถมีทักษะ มีความชำนาญ มีความเข้าใจในระบบหรือโปรแกรมจะช่วยให้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยคอมพิวเตอร์มีประสิทธิภาพ สามารถจัดกระบวนการเรียนมีทักษะ มีความชำนาญ มีความเข้าใจในระบบหรือโปรแกรมจะช่วยให้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยคอมพิวเตอร์มีประสิทธิภาพ สามารถจัดกระบวนการเรียนหรือผลิตสื่อในการเรียนการสอนได้เป็นอย่างดี การส่งเสริมให้บุคลากรได้เรียนรู้พัฒนาทักษะดังกล่าวจึงจำเป็นอย่างยิ่ง บุคลากรครูในยุคปฏิรูปการศึกษาจำเป็นต้องมีทักษะ มีความรู้ความเข้าใจในการใช้คอมพิวเตอร์เพื่อการเรียนการสอนให้ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 ครู คือผู้ซึ่งอยู่ในฐานะถ่ายทอดความรู้ที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งบทบาทด้านการสอนโดยวิธีการต่างๆ ที่จะสามารถช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืนตลอดชีวิต

โรงเรียนบ้านผักคำภู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากลนคร เขต 2 เป็นโรงเรียนที่จัดการศึกษาในระดับอนุบาลถึงมัธยมศึกษาตอนต้น ตามหลักสูตรมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีทักษะเรียนรู้เพื่อเป็นคนเก่ง คนดีและมีความสุข ตามแนวทางแห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ที่ต้องการเน้นให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริง ในปัจจุบันการเรียนการสอนของครูโรงเรียนบ้านผักคำภูบุคลากรส่วนใหญ่ยังใช้ลักษณะการสอนแบบบรรยายเน้นครูเป็นศูนย์กลาง ไม่ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการสอนให้สอดคล้องกับแนวทางการปฏิรูปการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีการนำสื่อการสอนที่ทันสมัยด้านเทคโนโลยีมาใช้ค่อนข้างน้อย ทั้งนี้อันเนื่องมาจากบุคลากรส่วนใหญ่ยังขาดทักษะและความรู้เกี่ยวกับการผลิตสื่อมัลติมีเดีย และส่งผลกระทบต่อตัวนักเรียนทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำในบางกลุ่มสาระการเรียนรู้ (โรงเรียนบ้านผักคำภู. 2555 : 23)

จากปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยในฐานะครูผู้สอนรายวิชาคอมพิวเตอร์ ได้ร่วมปรึกษาร่วมกับผู้บริหารสถานศึกษาและประชุมครูทุกคนในโรงเรียนเพื่อหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยใช้วิธีวิจัยเชิงปฏิบัติการเป็นแนวทางในการวิจัยเพื่อพัฒนาศักยภาพครูในการผลิตสื่อมัลติมีเดีย ซึ่งจะทำให้ครูสามารถผลิตสื่อเพื่อใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ทันสมัยและเหมาะสมกับสภาพการณ์ในปัจจุบัน อันจะส่งผลต่อ

ประสิทธิภาพของผู้เรียนให้มีคุณภาพทางการศึกษามากยิ่งขึ้น

ปัญหาการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดปัญหาของการวิจัย ไว้ดังนี้

1. สภาพปัญหาและความต้องการในการผลิตสื่อมัลติมีเดียโรงเรียนบ้านพักคำภู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 เป็นอย่างไร
2. แนวทางการพัฒนาศักยภาพครูในการผลิตสื่อมัลติมีเดียโรงเรียนบ้านพักคำภู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 เป็นอย่างไร
3. ผลการพัฒนาศักยภาพครูในการผลิตสื่อมัลติมีเดียโรงเรียนบ้านพักคำภู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 เป็นอย่างไร

ความมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดความมุ่งหมายของการวิจัย ไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการในการผลิตสื่อมัลติมีเดียโรงเรียนบ้านพักคำภู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2
2. เพื่อหาแนวทางพัฒนาศักยภาพครูในการผลิตสื่อมัลติมีเดียโรงเรียนบ้านพักคำภู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2
3. เพื่อติดตามและประเมินผลการพัฒนาศักยภาพครูในการผลิตสื่อมัลติมีเดียโรงเรียนบ้านพักคำภู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2

ความสำคัญของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดความสำคัญของการวิจัย ไว้ดังนี้

1. ทำให้ทราบสภาพปัญหาและความต้องการในการผลิตสื่อมัลติมีเดียของครูโรงเรียนบ้านพักคำภู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2
2. ได้แนวทางในการพัฒนาศักยภาพครูในการผลิตสื่อมัลติมีเดียโรงเรียนบ้านพักคำภู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2

3. ครูผู้สอนในโรงเรียนบ้านผักคำภู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 เกิดความรู้ความเข้าใจและเกิดทักษะในเรื่องการผลิตสื่อ มัลติมีเดียและสามารถผลิตสื่อมัลติมีเดียได้

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัย ไว้ดังนี้

1. ขอบเขตด้านกลุ่มเป้าหมาย

1.1 พื้นที่เป้าหมายในการวิจัย คือ โรงเรียนบ้านผักคำภู สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2

1.2 กลุ่มผู้ร่วมวิจัย จำนวน 8 คน ประกอบด้วย

1.2.1 ผู้วิจัย 1 คน ซึ่งเป็นครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงาน อาชีพและเทคโนโลยี

1.2.2 ครูสายผู้สอนโรงเรียนบ้านผักคำภู สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ปีการศึกษา 2555 จำนวน 7 คน ที่สมัครใจ เข้าร่วมในการวิจัย

1.3 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล จำนวน 85 คน ประกอบด้วย

1.3.1 กลุ่มตัวแทนนักเรียนโรงเรียนบ้านผักคำภู สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 2 ปีการศึกษา 2555 จำนวน 80 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจงจากกลุ่มนักเรียนที่เรียนกับกลุ่มผู้ร่วมวิจัยกลุ่มละ 10 คน

1.3.2 วิทยากรด้านการผลิตสื่อมัลติมีเดีย 2 คน ได้แก่ นายประสิทธิ์ จิจุบาล ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านผักคำภู และนายณัฐพงษ์ ไตรโยธิศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ซึ่งเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถด้านการผลิตสื่อมัลติมีเดีย

1.3.3 กลุ่มผู้นิเทศ จำนวน 3 คน ได้แก่ นางสาวธรรมนัต โถบ่ารุง นางสาวยุพิน โถค่านามและนางรุ่งนภา โถบ่ารุง ซึ่งเป็นหัวหน้ากลุ่มงาน

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา ประกอบด้วย

- 2.1 การออกแบบสื่อมัลติมีเดีย
- 2.2 การผลิตสื่อมัลติมีเดียโดยใช้งานโปรแกรมคอมพิวเตอร์
- 2.3 การให้ความช่วยเหลือโดยกลุ่มผู้นิเทศ

3. ขอบเขตด้านระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติการ(Action Research)

ตามแนวคิดของเคมมิสและแม็กเท็กการ์ท(Kemmis and McTaggart. 1988 : 11-15, อ้างถึงใน สุวิมล ว่องวานิช. 2552 : 23)

ขั้นตอนในการทำวิจัยเชิงปฏิบัติการครั้งนี้ มีขั้นตอนการปฏิบัติที่

สำคัญ 4 ประการ คือ

1. การวางแผน (Planning) ประกอบด้วย
  - 1.1 การศึกษาวิเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนา

ศักยภาพครูในการผลิตสื่อมัลติมีเดีย

- 1.2 ประชุม อภิปรายสภาพปัญหาและความต้องการการ

เกี่ยวกับการผลิตสื่อมัลติมีเดียของครูโรงเรียนบ้านผักคำภู

2. การปฏิบัติ (Action)

ดำเนินการพัฒนาศักยภาพครูในการผลิตสื่อมัลติมีเดีย

โดยการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ

3. การสังเกต (Observation)

สังเกตการณ์เข้าร่วมอบรมเชิงปฏิบัติการการพัฒนาศักยภาพครูในการผลิตสื่อมัลติมีเดีย การปฏิบัติกิจกรรมในระหว่างการอบรมและการมอบหมายงาน ตรวจสอบและประเมินผลจากการประเมินการอบรมและการประเมินผลงานสื่อมัลติมีเดีย

4. การสะท้อนผล (Reflection)

- 4.1 นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์และประเมินผลการพัฒนา

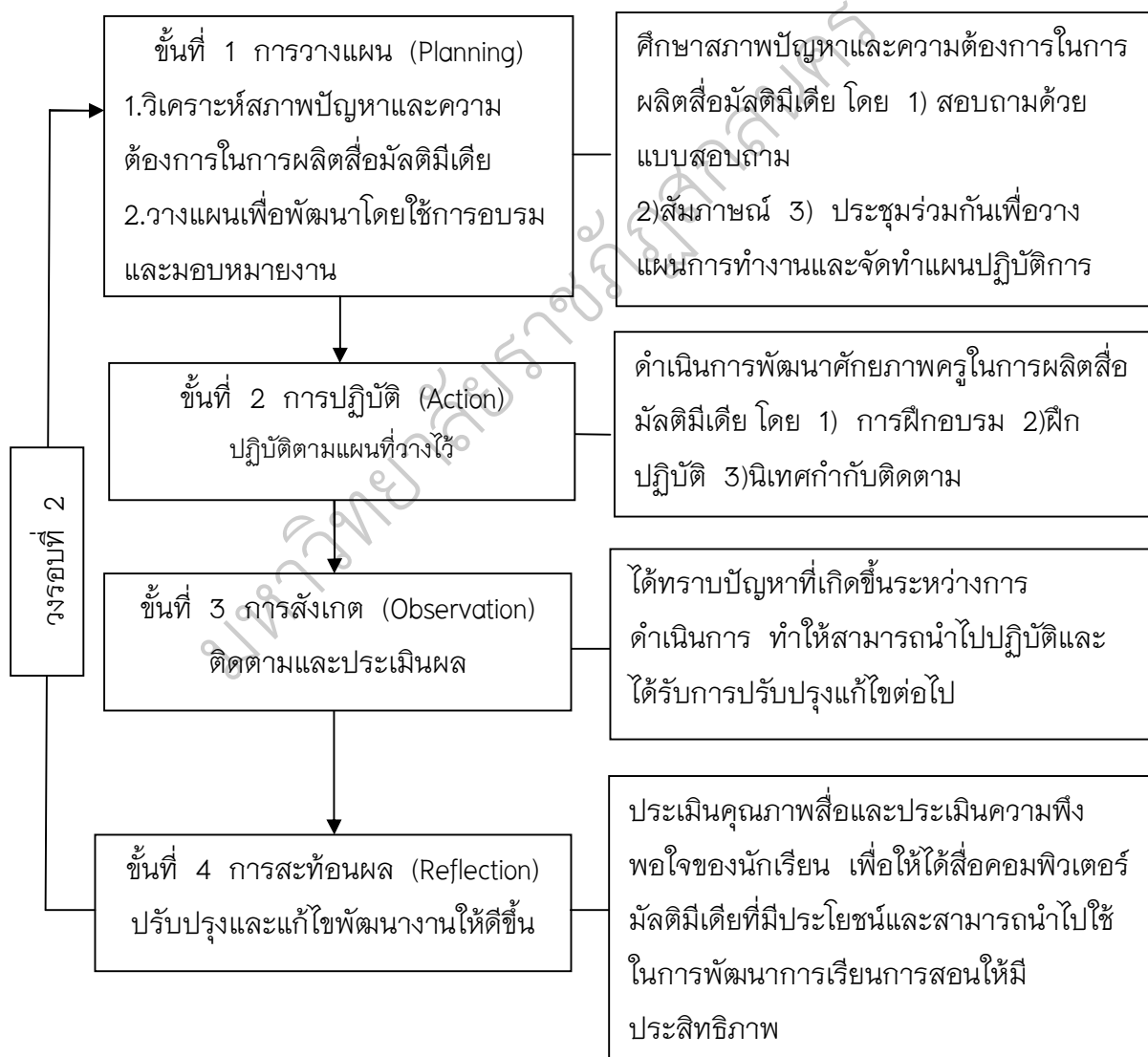
- 4.2 สรุปและรายงานผลการดำเนินงาน

4. ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ดำเนินการวิจัย 2 วงรอบ ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัยตั้งแต่วันที่ 1 พฤศจิกายน 2555 ถึงวันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2556

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้ทำการสรุปกรอบแนวคิดการวิจัยเรื่องการพัฒนาศักยภาพครูในการผลิตสื่อมัลติมีเดีย โรงเรียนบ้านผักคำภู สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศงขลา เขต 2 ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้นิยามศัพท์เฉพาะไว้ดังนี้

1. การผลิตสื่อมัลติมีเดีย หมายถึง การใช้คอมพิวเตอร์ร่วมกับโปรแกรมประยุกต์ในการผลิตบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ความคิด ความสามารถ เรียนได้จากการได้ยิน การอ่าน การใช้เทคโนโลยีและความรับผิดชอบ
2. การพัฒนาศักยภาพครูในการผลิตสื่อมัลติมีเดีย หมายถึง การพัฒนาครูให้มีความรู้ความสามารถในการผลิตบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เพื่อพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ โดยการอบรมเชิงปฏิบัติการและนิเทศแบบคลินิก
3. สภาพเกี่ยวกับการผลิตสื่อมัลติมีเดีย หมายถึง สภาพที่เกิดขึ้นจริง โรงเรียนบ้านผักคำภู สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ที่เกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพครูในการผลิตสื่อมัลติมีเดีย
4. ปัญหาในการผลิตสื่อมัลติมีเดียของครู หมายถึง สิ่งต่างๆ ที่ขัดขวางหรือเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาศักยภาพครูในการผลิตสื่อมัลติมีเดีย
5. ความต้องการในการผลิตสื่อมัลติมีเดีย หมายถึง ครูโรงเรียนบ้านผักคำภู สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 มีความต้องการที่จะผลิตสื่อมัลติมีเดีย เพื่อให้ตรงกับเนื้อหาสาระที่ครูจะจัดการเรียนการสอน
6. แนวทางการพัฒนาศักยภาพครูในการผลิตสื่อมัลติมีเดีย หมายถึง การดำเนินงานตามโครงการพัฒนาศักยภาพครูในการผลิตสื่อมัลติมีเดีย โรงเรียนบ้านผักคำภู สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร
7. การติดตามและประเมินผลการพัฒนาศักยภาพครูในการผลิตสื่อมัลติมีเดีย หมายถึง กระบวนการที่ทำให้ทราบความก้าวหน้า ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นและหาแนวทางแก้ไขปัญหาค่าครูในการผลิตสื่อมัลติมีเดีย โดยใช้แบบสังเกต แบบสัมภาษณ์ โดยพิจารณาจาก 2 ส่วน ดังนี้
  - 7.1 ผลของการอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาศักยภาพครูในการผลิตสื่อมัลติมีเดีย หมายถึง ผลจากการประเมินคุณภาพของสื่อมัลติมีเดียโดยผู้เชี่ยวชาญ
  - 7.2 ความพึงพอใจที่มีต่อสื่อมัลติมีเดีย หมายถึง ความคิดเห็นของนักเรียนโรงเรียนบ้านผักคำภู สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 2 ที่มีต่อสื่อมัลติมีเดีย

8. การวิจัยเชิงปฏิบัติการ หมายถึง กระบวนการศึกษาค้นคว้าและการทำงานร่วมกันอย่างมีระบบแบบแผนที่ชัดเจน โดยกลุ่มบุคคลที่ปฏิบัติงานร่วมกันเพื่อหาแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขปัญหาหรือสภาพการณ์ที่เกิดขึ้นให้พัฒนาเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น มีขั้นตอนดังนี้

8.1 ขั้นการวางแผน (Planning) เริ่มต้นด้วยการสำรวจปัญหาภายในโรงเรียนเพื่อให้ได้ปัญหาที่สำคัญที่ต้องการแก้ไขและนำปัญหานั้นมากำหนดแนวทางในการแก้ไข

8.2 ขั้นการปฏิบัติ(Action) เป็นขั้นนำแนวคิดที่กำหนดเป็นกิจกรรมในขั้นตอนการวางแผนดำเนินการ โดยการวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นเพื่อทำการปรับปรุง แก้ไข และการกำหนดแผนควรจะมีการยืดหยุ่นปรับได้

8.3 ขั้นการสังเกต(Observation) เป็นขั้นการตรวจสอบการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นด้วยความรอบคอบ ซึ่งอาจเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นทั้งที่คาดหวังและไม่คาดหวัง โดยอาศัยเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเข้ามาช่วย

8.4 ขั้นการสะท้อนผล(Reflection) เป็นขั้นสุดท้ายของการวิจัยเชิงปฏิบัติการ เป็นการประเมินการทำงาน ตรวจสอบกระบวนการในการแก้ไขปัญหา หรือสิ่งที่เป็นข้อจำกัด